

Kjöbenhavnsposten.

Kedigeret og udgiven af A. P. Lunge.

10de Aarg.

Tirsdag d. 29. Marts 1836.

Nº 93.

Forsendes, ifølge Kongelig allernaadigst Tilladelse, med Posten saavel i Danmark som i Hertugdømmerne.

Om Thorvaldsen og hans Værker.

Af Wolfgang Menzel*).

Thorvaldsen er en smuk Mand, af stærk og ædel Legemsbygning. Kun det hvide Haar bebuder hos ham den nærmende Alderdom. Han bærer det langt og glat nedkømmet til begge Sider. Hans Klædedragt er høist simpel, sædvanlig en b quem grønlig-graa Frakke. Hans Ansigt har en sund Farve og bærer Præg af en ædel Godhed, der undertiden gaaer over til barnlig Elskværdighed, uden dersor at blive blodagtig. Ibvor venlig han end er, vedbliver han stedse at være Mand. Munten sidder han ved festlige Lag blandt de yngste og ubetydeligste Konstnere, og drinker og synger med dem, uden at lade dem føle sin Overvegt, men ogsaa uden at glemme sin Alder. Med Undtagelse af Ludvig Tieck, har jeg endnu ikke truffet nogen aldrrende Mand, der er i saa hoi Grad elskværdig, som Thorvaldsen. Han taler isvært ikke meget, undtagen naar det angaaer en interessant Gjenstand for Konsten, hvorved han ret kan blive varm. Han standser undertiden i Salen, da han ikke er det tydste Sprog fuldkommen mægtig. Men han taler ikke noget unyttigt Ord, og Alt hvad han siger har Tynd og Klem. Heri ligner han meget vor Uhland, der heller ikke taler flydende, men stedse grundigt.

Thorvaldsens Værksteder befinde sig paa fire eller fem forskellige Steder i Nocheden af Piazza Barberini. De indeholde Afsnitninger eller Skizzer af alle hans tidligere Værker, tilsigemed dem, hvorpaa han nu arbeider. Man har altsaa her et Overblik over hans Genies Rigdom. Det er paafaldende, at han med lige stort Talent afdibler antike, romantiske og moderne Skikkeler og Costumer. Hans Jason, hans Venus, hans Mercur, hans Hyrde, hans Nemesis, hans Alexanderstog synes virkelig at nedstamme fra Oldtiden; hans Maximilian I., hans Copernicus, hans Guttenberg synes at være

Værker fra Middelalderen, og hans Byron begrunder egentlig en ny Konst, idet den løser den hidtil uoploste Opgave, at forlige vor moderne Klædedragt med den plastiske Skønhed, hvilket efter min Menig aldeles ikke er skeet ved vore hidtilhavte Statuer af Generalerne Ziethen og Blücher og den smaglose Goethe i Frakke.

Hvad jeg mest beundrer ved denne Thorvaldsens Mangefidighed, er, at han ikke har sammenblændet den ene Smag med den anden. Der er ikke noget Antikromantisk, Vest-østligt, som hos Goethe, men Alt er skarpt assondret fra hinanden; her det Antike, der det Middelalderlige, hist det Moderne. Saaledes bør det være. See Sammenblanderne!

En ung, meget duelig Konstner fra Berlin, Hr. Matthiæ, var netop beskjæftiget med, efter Thorvaldsens Skizzer, at udføre den kolossale Model af Kurfyrst Maximilian I. af Baiern. Jeg tilstaar, at jeg i Neglen ikke har nogen stor Respect for Statuer af gamle Kurfyrster. Ifølge en uundgaelig Idee-Association tænker man sig altid noget Kjedommeligt ved en Kurfyrste, og noget høitidelig Stift ved Alt, hvad der skeer til Ere for en Kurfyrste. Men Thorvaldsen har, med en selv hos ham endnu overraskende Mesterlighed, forlenet sit Billedet dybt indre Liv og sand Poesie. Det er him Marx, der ved Østerrigs Side i andet Geled maatte kæmpe mod Protestanterne, der, ligesaameget fortæret af Skinsyge mod sine Venner som af Had mod sine Ejender, leed usigelige Ydmygeler af Begge; der maatte boie sig for den spødsk smilende Wallenstein og byde den dodelig forhadte Svensker sin Haand, og som omfider overlevede Alle, baade sine Venner og sine Ejender. I denne noget boiede, men dog kraftige Holdning paa Hesten, i dette bekymringsfulde Aslyn, hvori de ubehageligt Føleser, en Tyrste kan have, ere blevne overvundne og forstenede af Tidens Længde, ligger Præget af den graahærdede Kæmpes hele markværdige Skjebne, og er noget et Mesterværk af Thorvaldsen, saa er det dette.

Det synes at være en Anomali af Naturen, at Sonnen af det fjerneste Norden er blevne den største pla-

* Reise nach Italien im Frühjahr 1835.

stiske Konssiner, medens Plastiken kun kan have sit egentlige Hjem i Syden. Men, hans Sjel hænger ved det nordiske Døsen, og han har gjort sig til Opgave, at forlige den sydlige Plastik dermed. Derfor er han ikke blevet staaende ved Efterlignelsen eller Restaurationen af den antike Plastik, men han har ogsaa paany grebet til Middelalderens stive Klædebon og Harnisser, og søgt at bringe mere Grazie og naturligt Liv i denne allerede nordiske Konst; ja han har endog vidst at aftvinge vort moderne Costume en æstetisk Side, eller at behandle det saaledes, at det ikke forstyrre det aandige Udtryk, men snarere tjenende kommer det til Hjelp. Saaledes i det beundringsværdige Villedede af Lord Byron.

Disse Værker ere Mønstre for en nordisk Plastik, for en paa det Historiske, paa Gestumet og paa det aandige Udtryk grundet Plastik, i Modsetning til den antike, som kun er grundet paa den rene, nogene Legemsform og dennes naturlig skønne Situationer.

Thorvaldsen har klart opfattet Ideen om denne Plastik i nordisk Forstand. Derfor har han tænkt over den religiøse Helligelse, som ingen Konst kan undvære og over Plastikkens Hensyn til Christendommen og dernæst isærdeleshed til Protestantismen, og Christus med Apostlerne — de skønne kolossale Statuer, som han tildeels allerede har sendt til Danmark, men af hvilke jeg dog endnu saae nogle i hans Atelier — ere Præget af hans Ideer. Mundtlig meddelte han mig en eensom Aften, medens han visste mig disse Statuer, en udførlig Forklaring over hans Anskuelse om protestantiske Kirkers konstneriske Udsmykning. Ny er den Mening, at Plastik stemmer overens med Protestantismen, ligesom Maleri med Katholicismen; men den er consequent. Et Protestantismen ikke ogsaa i mange andre Henseender vendt tilbage til den classiske Oldtids Dannelse? Thorvaldsen forestiller sig altsaa en protestantisk Kirke paa følgende Maade: Foran ved Indgangen skal Johannes, Christi Forkynder, ligesom indbyde de Christne til at høre Ordet. Indvendig i Kirkens Forhal skulle Propheterne og Sibyllerne staae; dernæst, i Choret, i to ligeoverfor hinanden staaende Nækker, Apostlerne, og hver af disse skal paa sin Maade udtrykke en egen Kraft eller Øyd, som Christendommen fordrer og fremkalder. Men Endepunktet skal Christus selv danne, saaledes som han kjærlig udbredet Armen: „Kommer Alle hid, I som ere mædige og trætte af Dagens Byrde.“ Ord og Handling, Tale og Kraft skal fremstilles i Ejenerne, men Kjærligheden, det Høieste, stedse kun i Christo. Foran ham skal en Engel holde Døbeskaalen.

Denne Idee er ligesaa sindrig som skøn og uden tvivl vægte christelig.

Men vil, hvad der som Undtagelse var forbeholdet Thorvaldsens store Genie, ogsaa blive mange andre Konstners Opgave? Kunne, naar en Kirke saaledes plastisk er

udsmykket, ogsaa mange andre vorde det? Vil Nordens Dunkelhed og Armod ikke stedse vedblive kun at være et Epil for den lyse Marmorverden, som forдум? Vil Syden ikke stedse vedblive at være Plastikkens sande Hjem, som forдум?

Hvis Nordens Konger aabnede deres Skatte og Kjøbte Marmor for Guld; hvis Nordens Folkesærd, i et Anfald af Romerskhed, vilde se deres Forum smykket med Stastuer af deres Helte, Lovgivere, Talere, Sangere, og Kirkerne udfyldtes med plastiske Værker — hvilket almindeligt Physiognomie vilde da denne, endnu usandsynlige nye Konstverden have? Jeg seer den i Aanden, jeg forbaues over denne Rigdom i Udtryk, over denne Fylde af Historie, Handling og Tanke, som taler til os igjennem disse Steen- og Malmvælder. Men jeg siger dog: det er de nordiske Barbarers Konst, det er ikke Grækernes lyse Konst, og fra de skæggede Konger i Bronze med de takkede Kroner, folderige Klædebon og lange Sværd vil mit Blås svæve henover til den antike Nogenheds Sneeglands, til en Venus's Marmorlemmier, til en Hercules's Sener og guddommelige Skuldre, til en Psyche kyssende Amors Hnde.

Ogsaa hos Thorvaldsen ere de nogene Skikkeler, de mythologiske og heroiske Fremstillinger fra Oldtiden, saavel de talrigste, som de skønneste. Man beundrer ved dem, i Modsetning til Canova, især den kyndse utvungne Holdning, Undværelsen af hine coquette Hjelpevidler, ved hvilke Konssineren tiltækker Sanderne, hvor Skønhedsfølelsen ikke er tiltalende nok. Man beundrer ved dem en mandig Aand, som stræber at udtrykke Høihed, alvorlig Skønhed og Poesi, og ikke blot vil vinde Tilskuerne ved et godt smigrende Smil, men derimod lære dem at tænke og forherlige dem. I den simple Gruppering af saa Figurer udtrykkes de indholdsrigeste tanker.

Men ogsaa blandt disse Thorvaldsens Værker ere de simple Skikkeler: Venus, Hjernen, Mercur, Jason &c. igjen de skønneste. Den nogene Skikkelse er den plastiske Typus; til den maa Plastiken stedse paany vende tilbage, om den ogsaa en Lidlang har forsøgt, i Sjæleudstryk, Costume, Attributer at kappes med Malerkonsten. Den høieste Opgave bliver stedse, ikke at fremstille Sjælens Skønhed i det aandige Udtryk eller i Handlinger, men derimod blot Legemetets Skønhed, saaledes som Gud skabte det.

Med hittet bestjæliger sig, foruden Malerkonsten, ogsaa endnu Musiken og Digtekonsten; dette er kun Opgave for Plastik, fordi alene Plastik fuldkommen kan løse den.

Og er denne Opgave maa ske ringe? Et Legemet, om ogsaa frægnet den iboende Sjæl og dets charakteristiske Handlinger, er Legemet i sig selv ei allerede et Vidunder af Skønhed?